

אלימות משטרתית לא תיעצר בלי רפורמה מקיפה

מעוותת זו מוליכה לתפיסה מלחמתית, שלפיה ידה הקשה של המשטרה מכוונת רק כנגד "הרעים" ושומרת עלינו, "הטובים".

אז זהו, שלא. במשך שנים אני משתדל לשכנע את קוראיי שרמיסת זכויות חשודים, נאשמים, עצורים ואסירים, אינה עניינם של האחרים, אלא של כולנו. גם המתקשים לרמיין את עצמם חשודים או עצורים, הייבים לרמיין את האפשרות שבנם יהיה חשוד או עצור.

האם הצלחתי לשכנע? באה הקורונה וסייעה לי: עתה נוכחים כולם שהאלימות המשטרתית מופנית לא רק כנגד החשודים בעבירות חמורות ("הרעים") אלא גם כנגד אזרחים נורמטיביים, שומרי חוק, ללא "עבר פלילי", העובדים ביושר לפרנסתם או לומדים. אולי עברו על החוק בכך שלא עטו מסיכה, אך ודאי אין בכך כדי להעבירם לקבוצת "הרעים", אפילו לפי תפיסה שמרנית. אחרת כולנו נמצא עצמנו בצד "הרעים" ותאכר ההבחנה.

הקורונה ממחישה עד כמה רמיסת זכויות חשודים, נאשמים, עצורים ואסירים, אינה עניינם של האחרים, אלא של כולנו; אזרחים נורמטיביים, שומרי חוק וללא עבר פלילי

במסגרת מכון לבטיחות במשפט הפלילי שיש להקים בישראל, צריך לנתח כל אירוע לא רק כדי להעניש את השוטרים הבריונים-התורנים – שהרי לא מדובר רק בכמה "תפוחים רקובים", אלא בתופעה ובתת-תרבות – אלא יש לברר כיצד הגענו עד הלום: החל מביורוד מדוע שוטרים נוספים שנכחו באירוע לא בלמו את הבריון המכה, דרך בירור מדוע מפקדו של השוטר האלים לא נקט צעדים לנוכח אירועי אלימות בעבר (בדרך כלל קיימת היסטוריית אלימות), ועד לשאלה מדוע צמרת המשטרה לא הנחילה למפקדים ולשוטרי הסיור את הערכים הנכונים, ולכל הפחות את המותר והאסור. בדרך כזו של הפקת לקחים ניתן וצריך להתחיל ברפורמה, שהצורך בה זועק לשמיים.

אלימות של שוטרים כנגד אזרחים היא תופעה המורכבת עשרות שנים. בזמנו מונתה לבדיקת הנושא ועדת קרמניצר, שהמלצותיה לא יושמו. החוק מקנה לשוטר סמכות להפעיל כוח סביר לביצוע תפקידו. "סביר" פירושו לא רק נחוץ, אלא גם פרופורציוני. כולנו נחשפנו לנו לסרטון מעצרו של הצעיר משכונת ג'סי כהן בחולון בשבוע שעבר: שבירת ארובת העין, סדרת מהלומות עד זוב דם בראשו של אורח השרוע על הקרקע חסר אונים, לפות בידי שני שוטרים, וחשמולו באקרה טיזור עד שני זקק לטיפול בבית חולים בשל חבלות בראשו, הם בלתי פרופורציוניים בעליל בהשוואה לאי עטיית מסיכה, גם אם לוותה בסירוב להוראות.

לאחר בירור הוגן, יש להשעות מהשירות שוטרים בריונים שכאלה. אך בכך אין די. יש לשנות את התרבות הארגונית של המשטרה, ולסלק את תת-התרבות של אלימות ובריונות. טענתה השגורה של המשטרה היא שבסטרטוגים המשודרים בתקשורת בדרך כלל לא מופיעה תחילת התקרית. ובכן, אפילו אם נניח שלפני הצילומים האזרח קילל את השוטרים, דחף אותם או ניסה להכותם (סיכוי להצליח הרי אין לו מול שני שוטרים חסונים) – לא יכולה להיות כל הצדקה לסדרת המהלומות שספג בהיותו שרוע חסר אונים ולפות בידי השוטרים. קשה שלא להיזכר בזעזוע בשוטר-הבריון-האמריקני שחנק למוות אורח במיניאפוליס. והזעזוע אינו רק ממקרה מיניאפוליס הרחוקה, אלא גם ממקרה חולון שלנו. לפי מקורות משטרתיים, כך רווח בראשית החודש ב"הארץ", התרבו מאוד התקריות האלימות בין שוטרים לאזרחים בשל החיכוכים שיוצרת אכיפת החובה לעטות מסיכות.

כיצד ניתן להסביר את העובדה שהחברה הישראלית, לרבות השופטים (כשופט המעצרים התורן אילן צור, שמשום מה נענה לבקשת המשטרה והאריך את מעצר הצעיר המוכה הנ"ל, שלבסוף שוחרר על ידי בית המשפט המחוזי), מוכנה לקבל תופעה ידועה של אלימות שוטרים במשך עשורים, ואינה עושה דבר משמעותי? ההסבר שלי הוא שרבים נוטים לחלק את החברה ל"טובים" ו"רעים": אנו הטובים, שומרי החוק, בעלי הקניין שהשגנו בעמל (בארה"ב – הלבנים) והם הרעים, פורעי החוק, העצלנים שמבקשים לגזול את שלנו (בארה"ב – השחורים). ראייה

פרופ' בועז סנג'רו מלמד במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ובמכללה האקדמית ספיר ומייסד האתר "ביקורת מערכת המשפט הפלילי"